

Förstahandsuppgifter om underfunktion av sköldkörteln

Behandling av underfunktion av sköldkörteln

Din läkare har konstaterat att du har underfunktion av sköldkörteln (hypotyreos) och har påbörjat medicinering för att ersätta bristen av tyroxin som beror på att sköldkörtelns funktion är nedsatt. Läs sköldkörtelmedicinens bipacksedel omsorgsfullt.

Medicinen tas helst på morgonen på tom mage ungefär 15 minuter före frukost. Undvik järn- och kalkpreparat (kalcium) ännu i 4 timmar efter att du tagit tyroxindosen. Det är bäst att du talar med din läkare hur du ska använda samtidigt tyroxin och andra mediciner som ska tas på tom mage, t.ex. syrahämmande magmediciner. Måttlig användning av mjölkprodukter, t.ex. yoghurt på morgonen eller mjölk i kaffet, inverkar i regel inte särskilt mycket på upptaget av tyroxin.

När du går på blodprovskontroll av sköldkörtelvärdena och använder sköldkörtelmedicin, ska du ta medicinen på tom mage efter att blodproven tagits. Om du går på sköldkörtelprov och inte använder sköldkörtelmedicin, behövs ingen fasta innan.

Din läkare har ordinerat en individuellt anpassad inlednings- och underhållsdos av tyroxin för dig. I allmänhet är inledningsdosen mindre än underhållsdosen och medicinen ökas småningom tills man kommit till en lämplig underhållsdos för dig. Sköldkörtelhormonbalansen kontrolleras cirka 2–3 månader efter att behandlingen inletts. Därefter uppföljer man värdena (TSH och T4v) efter varje dosjustering. Hormonproduktionen i sköldkörteln regleras av hjärnbihanget som utsöndrar TSH. Om sköldkörteln inte producerar tillräckligt med hormon, ökar i allmänhet TSH-värdet. T4V-värdet anger mängden av fritt tyroxin i blodet. Detta värde sjunker vid underfunktion. Målsättningen är att tyroxinbehandlingen ska sänka värdet på TSH och höja värdet på T4v så att de ligger inom referensvärdena ("normalvärdena") på en nivå som är lagom för dig. När doseringen är sådan att du mår bra, är symtomfri och dina sköldkörtelvärden är normala, räcker det med kontroll av sköldkörtelblodproven en gång årligen.

Kanske du känner dig bättre redan inom några veckor efter att tyroxinbehandlingen inletts. Du måste dock ha tålamod. Underfunktionen av din sköldkörtel kan ha pågått i år och det kan därför ta månader, ibland längre, innan du känner dig bra. Medicineringen brukar bli bestående.

När tyroxinbehandlingen inleds och när dosen ökas, kan du känna av hjärtklappning. Detta är i allmänhet övergående. Du ska inte ändra på doseringen utan att ha rådfrågat din läkare innan. Dosering och behandling är alltid individuella, och eventuella andra sjukdomar och mediciner som du använder kan inverka. Därför är det viktigt att du följer läkarens anvisningar och talar om för läkaren om du upplever ändringar i ditt tillstånd eller om behandlingen inte fungerar enligt förväntningarna.

Vad är sköldkörteln och varför uppkommer underfunktion (hypotyreos)?

Sköldkörteln finns på halsen nedan om struphuvudet (adamsäpplet). Sköldkörteln (tyreoidea) är en körtel på c. 20 gram som trots sin obetydliga vikt är livsviktig för ämnesomsättningen och hela kroppens funktion. Den inverkar bl.a. på kroppens värmereglering, personens vakenhetsnivå, magfunktion, sinnesstämning och fettomsättning. Sköldkörteln verkställer allt detta genom att producera, lagra och frisätta sköldkörtelhormoner i blodloppet. De viktigaste sköldkörtelhormonerna är tyroxin (T4) och trijodtyronin (T3). En frisk sköldkörtel producerar dessa hormoner i förhållandet 4:1, alltså c. 80 % är T4-hormon och c. 20 % är T3-hormon. T4 är ett prohormon som genomgår omstrukturering i vävnaderna, t.ex. levern och njurarna, till det verksamma hormonet T3.

Den vanligaste orsaken till sköldkörtelunderfunktion är en autoimmuninflammation, där kroppen angriper sina egna vävnader, i detta fall sköldkörteln vilket stör dess hormonproduktion. I sällsynta fall kan orsaken ligga i hypofysen som inte producerar tillräckligt med TSH, varvid sköldkörteln inte aktiveras tillräckligt för att producera sköldkörtelhormoner.

Du får ytterligare information av din läkare och Sköldkörtelförbundet i Finland. Förbundets hemsida finns på www.kilpirauhasliitto.fi och telefonrådgivningen finns på nummer 044 7888 899. Närmare information om ringtider till telefonrådgivningen hör du då du ringer numret.

Innehållet har granskats av specialistläkaren i internmedicin och endokrinologi, Leo Niskanen vid HNS i september 2015.

